

УДК

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ВИВЧЕННІ
ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЄВРОПИ**

ВАСІУКОВИЧ Оксана Миколаївна –
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри авіаційної англійської мови
Національного авіаційного університету
ORCID ID [0000-0002-6607-5334](https://orcid.org/0000-0002-6607-5334)
e-mail: O.Vasiukovych@gmail.com

Анотація: Досліджено актуальну проблему використання інноваційних технологій у навчанні професійної англійської мови, обумовлену модифікацією змісту навчання іноземної мови, збільшенням обсягу та складності досліджуваного матеріалу. Особлива увага приділена інноваційним методам навчання. Відзначено, що сучасні інформаційні технології стали невід’ємним інструментом при навчанні ESP. Наголошено, що викладачі здійснюють інтеграцію технологій у власні курси, максимально приводячи їх у відповідність до майбутніх професійних потреб студента. Охарактеризовано поділ інноваційних форм навчання на групи: інноваційні форми навчання, засновані на інтернет технологіях і на комп’ютерних технологіях. Відзначено, що інноваційні форми навчання можуть бути синхронними і асинхронними. Зазначено, що європейський шаблон вивчення іноземних мов спрямований на практичну міждисциплінарну і професійну орієнтацію занять з іноземної мови.

Ключові слова: англійська мова, інновація, європейський досвід, професійна термінологія, тренінг.

Аннотация: Исследована актуальная проблема использования инновационных технологий в обучении профессионального английского языка, обусловленную модификацией содержания обучения иностранному языку, увеличением объема и сложности изучаемого материала. Особое внимание

уделено инновационным методам обучения. Отмечено, что современные информационные технологии стали неотъемлемым инструментом при обучении ESP. Отмечено, что преподаватели осуществляют интеграцию технологий в собственные курсы, максимально приводя их в соответствие с будущими профессиональными потребностями студента. Охарактеризованы разделение инновационных форм обучения на группы: инновационные формы обучения, основанные на интернет технологиях и на компьютерных технологиях. Отмечено, что инновационные формы обучения могут быть синхронными и асинхронными. Отмечено, что европейский шаблон изучения иностранных языков направлен на практическую междисциплинарную и профессиональную ориентацию занятий по иностранному языку.

Ключевые слова: английский язык, инновация, европейский опыт, профессиональная терминология, тренинг.

Summary: The topical problem of using innovative technologies in teaching professional English, due to the modification of the content of foreign language teaching, increasing the volume and complexity of the studied material, is investigated. Particular attention is paid to innovative teaching methods. It is noted that modern information technology has become an integral tool in ESP training. It is emphasized that teachers integrate technologies into their own courses, bringing them as much as possible in line with the future professional needs of the student. The division of innovative forms of education into groups is characterized. The innovative forms of education are divided into two groups: the ones based on Internet technologies and on the computer technologies. It is noted that innovative forms of learning can be synchronous and asynchronous. It is noted that the European template for learning foreign languages is aimed at the practical interdisciplinary and professional orientation of foreign language classes. The research methods used are search on the available methodological and scientific literature with the analysis of the found material, classification, elucidation of causal relationships, systematization and analysis of documentation and results of researchers on the problem of the study. It is

emphasized that the active use of innovative technologies is a tool to ensure access to information resources in a foreign language and to establish interaction with those who speak other languages. The most innovative products used in learning English are considered. The advantages of innovative forms of learning based on information technologies in the study and teaching of ESP are described. It is emphasized that the student was given the opportunity to build a more flexible and independent way of learning, a wider choice of the best learning technology. The models for ESP training are described. The emphasis is placed on training as a recognized method of active learning, which combines situations aimed at achieving the educational aim.

Key words: English language, innovation, European experience, professional terminology, training.

Актуальність проблеми дослідження. Професійний світ сьогодні неможливий без інформаційних технологій. Новітні інформаційні технології стали невід'ємним засобом і при навчанні англійської мови для спеціальних цілей (English for specific purposes - ESP), вони дозволяють навчатися співпрацювати та використовувати автентичну комунікацію в професійному оточенні, отримувати сучасну інформацію про професії, обмінюватися з колегами своїми ідеями. Зростання рівня конкуренції на ринку праці та вимог майбутніх рекламодавців вимагає від сучасного студента швидкого вивчення та адаптації англійської мови до професійної діяльності. Без використання інноваційних технологій це є проблемним та обмеженим процесом. Тому обрана тематика є досить актуальною сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, які приділяють увагу вивченню проблематики використання інноваційних технологій навчання у вивченні професійної англійської мови у вищих технічних навчальних закладах Європи варто виділити Аношкову Т. А., Заболотну О.І., Іщенко О.В., Ковалькову М. В., Николаєву Т. В., Зайцеву В. М., Коршук Т.Л., Понікаровську С. В., Butler-Pascoe M.E., Gary Motteram.

Мета дослідження – проаналізувати інноваційні технології навчання у вивченні професійної англійської мови у вищих технічних навчальних закладах Європи.

Методи дослідження в роботі використані такі: пошуковий із аналізом знайденого матеріалу; класифікація; з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; систематизація; аналіз документації та результатів діяльності дослідників з проблеми проведеного дослідження.

Виклад основного матеріалу. В рамках різних напрямків вищих технічних навчальних закладів вивчається професійна іноземна мова, що представляє поєднання загальнолітературної мови і спеціальної. У зарубіжній методичній літературі використовується термін ESP, який вже увійшов в термінологію викладачів.

Викладачі вдаються до інтеграції подібних технологій в свої курси, максимально відображаючи і наближаючись до тих, які використовуються в їхній професії: електронна пошта, інтернет як джерело матеріалу і засіб спілкування, віртуальні конференції, симуляції, програмне забезпечення або мобільні технології [4].

Існує багато різних технологій, які успішно використовуються на курсах ESP – від традиційних магнітофонів або CD-плеєрів до інноваційних технологій, включають застосування інтерактивних дошок, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), мобільних технологій і побудови віртуального середовища в форматі 3D.

Інноваційні форми навчання, в цілому, можна розділити на дві групи: інноваційні форми навчання, засновані на інтернет та комп'ютерних технологіях. У свою чергу, інноваційні форми навчання, засновані на інтернет технологіях, можуть бути синхронними і асинхронними. До синхронних відносяться відеоконференції, чати, що забезпечують комунікацію в режимі реального часу. За допомогою програми Skype, наприклад, проводяться online конференції, спілкування по телефону. Дана технологія легка в використанні, не вимагає додаткових тимчасових і фінансових витрат на навчання, оскільки вже

міцно увійшла в повсякденне життя кожної людини. Єдина вимога – відповідні технічні можливості.

Усі країни Європи однозначно прийняли до уваги необхідність дотримання стандартів та критеріїв, розроблених Радою Європи, ідеї та положення яких викладені в основних документах, що регулюють педагогічну діяльність – «Європейський мовний портфель», «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», «Приведення екзаменів з мови у відповідність до загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти та вимог до іспитів». Також важливим фактором високого рівня вивчення англійської мови є прагнення студентів опанувати іноземну мову, тобто підвищення рівня свідомості та направленість студентів на майбутнє є надзвичайно важливими пунктами у списку необхідних кроків до успішного впровадження новітніх підходів до іншомовної освіти [5].

Європейський шаблон вивчення іноземних мов спрямований на практичну міждисциплінарну і професійну орієнтацію занять з іноземної мови, в центрі уваги якої – студент. Важливою метою цього шаблону є спрямування навчального процесу на формування і розвиток основних навичок та вмінь у соціальному та професійному спілкуванні, а також стратегій самостійного вивчення іноземних мов [3, с. 4].

Активне використання новітніх технологій та засобів масової інформації часто згадують як засіб забезпечення доступу до інформаційних і розважальних ресурсів іноземною мовою та налагодження взаємодії з тими, хто розмовляє іншими мовами. Мешканці Скандинавії, наприклад, особливо підкреслюють важливість Інтернету та спеціалізованих баз даних для отримання інформації. У маленьких країнах, наприклад, Данії, багато телевізійних шоу показують англійською мовою із субтитрами [6].

Навчання іноземним мовам здійснюється у співпраці з викладачами професійно орієнтованих та спеціальних дисциплін. Така система сприяє підготовці майбутнього фахівця, враховуючи специфіку його основної професії,

розвитку професійного творчого мислення, ознайомленню з професійним етикетом, розвиває навички роботи в колективі, співробітництва тощо [1].

Дякуючи інформаційним технологіям, що стрімко розвиваються, студенти мають змогу вийти на комунікацію з людьми різного віку, культур і соціального стану. Більшість навчально-методичних комплексів взяли за основу «навчання англійської як *lingua franca*», без так званої прив'язки до носіїв мови, які проживають у тих країнах, де англійська є офіційною де-юре чи де-факто, адже кількість мовців, для яких вона є іноземною, значно перевищує кількість тих, для кого вона є рідною.

Зважаючи на доступність синхронної і асинхронної інтеракції з особами і групами з усього світу, викладачам відпадає потреба стимулювати «вигадані» види діяльності (рольові ігри, ділові ігри, імітації тощо). Натомість, їхня основна роль полягає в організації реального спілкування. Інформаційні технології розширюють навчальну аудиторію до розмірів світу [2].

Розглянемо найбільш інноваційні продукти, які використовуються при вивченні англійської мови:

IWB (інтерактивна дошка). IWB в даний час стала основним елементом багатьох навчальних закладів у Великій Британії і в усьому світі. Вона дозволяє зберігати і роздруковувати матеріал, написаний на дошці, управляти комп'ютером класу з дошки, відтворювати аудіоматеріал в звуковій системі, використовувати екран в якості слайда для презентацій, отримувати доступ в Інтернет і т. д.

Підхід *Dogme* в процесі навчання мови (комунікативний підхід) передбачає відмову від традиційного інтенсивного використання навчальних посібників на користь комунікативної діяльності студентів та викладачів. *Dogme* сигналізує про новий підхід до навчальних матеріалів, відмову від єдиного методу викладання матеріалу всій групі студентів. Для багатьох викладачів цей «unplugged» підхід являє собою новий спосіб поглянути на контент уроку і дає більше часу для креативної комунікативної роботи студентів.

За останні кілька десятиліть провідна роль викладача в процесі навчання поступово переходила до провідної ролі студента. В останні роки ця тенденція помітно прискорилося з ростом кількості та якості інформації в Інтернеті. Багато в чому це призвело до того, що викладач виступає у ролі консультанта, тренера або модератора.

Важливим аспектом є навчання soft навичкам і навичкам критичного мислення. Оскільки англійська мова зміцнює свою позицію як лінгва-франка (the world's lingua franca) в світі. Багато студентів тепер вивчають англійську мову, щоб забезпечити собі можливість спілкування в сферах бізнесу, торгівлі, освіти і туризму. Для набуття студентами відмінних навичок спілкування, необхідно спрямувати процес навчання студентів на ефективне спілкування в міжнародних умовах (communicate effectively in international settings). Адже, не інструмент, а саме користувач впливає на зміни.

Butler-Pascoe M.E. [7] перераховує наступні переваги інноваційних форм навчання, заснованих на інформаційних технологіях, в рамках вивчення і викладання ESP:

- надання можливості взаємодії та комунікативної активності, характерної для певної професійної чи академічної області;
- посилення розуміння соціально-культурологічних аспектів мови, досліджуваного в різних областях і спеціальностях;
- забезпечення зрозумілого для того, хто навчається інформаційного поля відповідної області спеціалізації, що підсилює зацікавленість і, як наслідок, ефективність навчання студентів;
- надання надійних стратегій розвитку мовних навичок і розуміння вузької області мови (моделювання, використання досвіду студента, контекстуалізація, метакогнітивна діяльність і т.д.);
- використання стратегій, заснованих на завданнях і запитках, що відображають цілі, задані в умовах дисципліни і ситуації;
- використання автентичного матеріалу спеціальних дисциплін і професій;

- надання автентичної аудиторії, включаючи зовнішніх експертів в спеціальних областях;
- розвиток когнітивних здібностей і навичок критичного мислення, необхідних в рамках дисциплін;
- застосування колаборативного навчання;
- посилення практики, орієнтованої на розвиток читання, письма, аудіювання і говоріння в рамках всієї навчальної програми;
- орієнтація на студента та його потреб;
- застосування множинної модальності з метою підтримки різних стилів навчання;
- забезпечення відповідного зворотного зв'язку та оцінки знання змісту і навичок володіння іноземною мовою.

Варто зазначити, що використання комп'ютерів, мобільних пристроїв в підвищенні ефективності навчання іноземним мовам залишається невід'ємною складовою начального процесу. Використання лінгафонних курсів, різних програм, включаючи мовні ігри, стало можливим не тільки в умовах навчального закладу, а й вдома, в дорозі, під час прогулянок.

Інноваційні технології змінили спосіб вивчення іноземної мови. Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють студентам легко поринути в мовне середовище, що раніше було можливо тільки шляхом перебування в країні мови, що вивчається з широким розповсюдженням ІКТ. Більшість студентів можуть обирати мовний матеріал за своїми інтересами, взаємодіяти з професійним співтовариством або іншими студентами online. Більш того, новітні інформаційно-комунікаційні технології дозволяють йти далі простого вивчення мови, вони пропонують певний культурний і соціальний дискурс [8].

Студент отримав можливість побудови більш гнучкого і самостійного способу навчання, більш широкого вибору кращих технологій процесу навчання. Тепер завдання студентів полягає не стільки в набутті певного обсягу знань, скільки в ухваленні рішення про те, що необхідно вивчити, як знання відповідають потребам і як адаптувати технологію навчання до свого способу життя.

В рамках викладання ESP неможливо обійтися і без використання інноваційних форм і методів викладання, не пов'язаних з новітніми інформаційно-комунікаційними технологіями. Згідно дослідникам [8], існує 3 моделі для навчання ESP:

- ESP викладається відповідними викладачами англійської мови, використовуючи термінологію;
- на спеціальних курсах викладання здійснюється відповідними фахівцями англійською мовою;
- модель співпраці, в якій викладачі англійської та спеціальних курсів спільно розробляють або викладають курс.

У сформованій практиці в закладах вищої освіти представляє інтерес третя модель співпраці, яка є очевидним прикладом міждисциплінарних зв'язків і комплексності отриманого знання. Взаємозв'язок теорії і практичних умінь здійснюється в процесі використання методів активного навчання, до яких відносяться тренінги англійською мовою.

Тренінг є популярним і визнаним методом активного навчання, який складається з сукупності ситуацій, спрямованих на досягнення певної мети. Тренінг – це одна з найбільш цікавих форм проведення практичних занять зі студентами, що дає можливість за короткий час закріпити отримані теоретичні знання та відпрацювати практичні вміння в ділових іграх, виробничих ситуаціях, вправах, максимально наблизити знання та навички до практики. Тренінг індивідуалізований, близький до професійної діяльності, є синтезом різних прийомів і процедур роботи групи .

Успіх інноваційних технологій навчання залежить від втягнення студентів в розробку своїх власних цілей навчання. В кінці навчального року студенти готують презентацію і повідомлення про виконання дослідницької роботи в рамках студентської конференції англійською мовою. Викладач в даній діяльності виступає в ролі координатора та експерта. Проектна методика дозволяє використовувати всі інноваційні технології, з одного боку, і слугувати сильним мотивуючим фактором, з іншого.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок напрямку.

Інноваційні технології покликані допомогти студентів рухатися вперед і покращувати його життєвий простір. Викладач є вільним у виборі тієї чи іншої технології відповідно до кожної групи. Головним кінцевим завданням є засвоєння складної професійної термінології та вміння її використовувати в професійній діяльності. У подальшому доцільно порівняти особливості викладання в англійській європейській країні та іншомовній в контексті ефективного використання лінгвістичних інструментів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Аношкова Т. А. Інноваційні тенденції у викладанні іноземної мови в контексті євроінтеграції. *Матеріали II Міжнародної наукової конференції ELLIC 2015*. Івано-Франківськ, 2015. Режим доступу: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/anoshkova_innovatsiini.pdf (дата звернення: 08.09.2020)
2. Заболотна О.І. Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах інтернаціоналізації освітнього простору. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2014. № 4. С. 117-122.
3. Іщенко О.В. Вивчення англійської мови в умовах вступу України у європейський освітній простір. *Вісник Львівського університету*. 2009. №25. С. 353–357.
4. Ковалькова М. В., Николаева Т. В., Зайцева В. М. Метод проектов как фактор формирования иноязычной компетентности. *Общество. Экономика. Культура: актуальные проблемы, практика решения. Сборник научных статей*. Барнаул: Изд-во СПБ УУИЭ, 2015. 250 с.
5. Коршук Т.Л. Іншомовна освіта у Польщі та Нідерландах як зразок організації навчання англійської мови у європейських країнах. *Іншомовна освіта у вищій технічній школі: методи, підходи, технології : Матеріали IV Міжнародної науково-методичної конференції*. Київ: НТУУ «КПІ». 2014.

6. Понікаровська С. В. Особливості викладання іноземних мов у країнах Західної Європи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2015. № 40. С. 255-259.
7. Butler-Pascoe, M.E (2009) English for Specific Purposes (ESP), Innovation, and Technology. *English Education and ESP* 1–15.
8. Gary Motteram *Innovations in learning technologies for English language teaching*. 2013.

REFERENCES

1. Anoshkova T. A. (2015) Innovatsiini tendentsii u vykladanni inozemnoi movy v konteksti yevrointehratsii [Innovative trends in foreign language teaching in the context of European integration]. *Materialy II Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii ELLIC* 2015. Ivano-Frankivsk, 2015. Rezhym dostupu: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/anoshkova_innovatsiini.pdf (08.09.2020)
2. Zabolotna O.I. (2014) Innovatsiini tekhnolohii vykladannia inozemnykh mov v umovakh internatsionalizatsii osvithoho prostoru [Innovative technologies of teaching foreign languages in the context of internationalization of educational space]. *Porivnialno-pedahohichni studii*. vol. 4. pp. 117-122.
3. Ishchenko O.V. (2009) Vyvchennia anhliiskoi movy v umovakh vstupu Ukrainy u yevropeyskyi osvithii prostir [Learning English in the context of Ukraine's accession to the European educational space]. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. vol. 25. pp. 353–357.
4. Kovalkova M. V., Nykolaeva T. V., Zaitseva V. M. (2015) Metod proektov kak faktor formirovaniia ynoiazichnoi kompetentnosti [Project method as a factor in the formation of foreign language competence]. *Obshchestvo. Ekonomika. Kultura: aktualnye problemy, praktyka resheniya. Sbornyk nauchnykh statei*. Barnaul: Yzd-vo SPB UUYE. 250 p.
5. Korshuk T.L. (2014) Inshomovna osvita u Polshchi ta Niderlandakh yak zrazok orhanizatsii navchannia anhliiskoi movy u yevropeyskykh krainakh [Foreign language education in Poland and the Netherlands as a model of organizing English

language teaching in European countries]. *Inshomovna osvita u vyshchii tekhnichnii shkoli: metody, pidkhody, tekhnolohii : Materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii*. Kyiv: NTUU «KPI».

6. Ponikarovska S. V. (2015) Osoblyvosti vykladannia inozemnykh mov u krainakh Zakhidnoi Yevropy [Features of teaching foreign languages in Western Europe]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. vol. 40. pp. 255-259.
7. Butler-Pascoe, M.E (2009) English for Specific Purposes (ESP), Innovation, and Technology. *English Education and ESP* 1–15.
8. Gary Motteram *Innovations in learning technologies for English language teaching*. 2013.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВАСЮКОВИЧ Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри авіаційної англійської мови Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: теорія та методика вищої освіти, людський чинник в авіації.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VASIUKOVYCH Oksana Mykolaivna – phd in pedagogical sciences, associate professor of Aviation English Department, National Aviation University.

Circle of research interests: theory and methodology of professional education, human factor in aviation.

ABSTRACT

It is impossible to imagine the modern professional world without information technology. The latest information technologies have become an integral tool in ESP training as well, because they allow learners to collaborate and integrate into authentic communication in a professional environment, receive up-to-date information about professions and share their ideas with colleagues. The growing level of competition in the labor market and the requirements of future advertisers requires the modern students to quickly learn and adapt their English to professional activities. Without the use of innovative technologies, this is a problematic and limited process. Therefore, the chosen topic is quite relevant today.

Among the scholars who pay attention to the issue of the use of innovative learning technologies in the study of professional English in higher technical educational institutions of Europe should be noted T. A. Anoshkova, O. I. Zabolotna, O. V. Ishchenko, M. V. Kovalkova, T. V. Nikolaeva, V. M. Zaitseva, T. L. Korshuk, S. V. Ponikarovska, M. E. Butler-Pascoe, Gary Motteram.

The purpose of the study is to analyze the innovative learning technologies in the study of professional English in higher technical educational institutions in Europe.

The research methods used are the search on the available methodological and scientific literature with analysis of the found material, classification, elucidation of causal relationships, systematization and analysis of documentation and results of researchers on the problem of the study.

Innovative technologies have changed the way of learning a foreign language. Information and communication technologies allow students easily immersing themselves in a language environment that was previously only possible by staying in a country of the studied language where ICT language is widespread. Today most students can find language material of their interests and interact with the professional community or other students online. Innovative technologies are designed to help people move forward and improve their living space. The teacher is free to choose one or another technology for each group. The main ultimate task is to master a complex professional terminology and the ability to use it in professional activities. In the future, it is advisable to compare the features of teaching in an English-speaking European country and the country with other language in the context of the effective use of the linguistic tools.